

Oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1-2

Tampere, Ylöjärvi, Nokia, Pirkkala,
Lempäälä, Kangasala, Vesilahti, Orivesi

Sisällys

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	3
Tavoitteet	3
Sisällöt.....	5
Perusteiden sisällöt	5
Seudulliset sisällöt	6
SUOMI TOISENA KIELENÄ	10
Tavoitteet	10
Sisällöt.....	12
Perusteiden sisällöt	12
Seudulliset sisällöt	12
MATEMATIIKKA.....	16
Tavoitteet	16
Sisällöt.....	17
Perusteiden sisällöt	17
Seudulliset sisällöt	18
YMPÄRISTÖOPPI	21
Tavoitteet	21
Sisällöt.....	22
Perusteiden sisällöt	22
Seudulliset sisällöt	23
USKONTO	26
Tavoitteet	26
Sisällöt.....	26
Perusteiden sisällöt	26
Seudulliset sisällöt	27
ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	29
Tavoitteet	29
Sisällöt.....	29
Perusteiden sisällöt	29
Seudulliset sisällöt	30
MUSIIKKI.....	31
Tavoitteet	31
Sisällöt.....	32
Perusteiden sisällöt	32

Seudulliset sisällöt	32
KUVATAIDE.....	34
Tavoitteet	34
Perusteiden sisällöt	35
KÄSITYÖ.....	36
Tavoitteet	36
Sisällöt.....	36
Perusteiden sisällöt	36
Seudulliset sisällöt	37
LIIKUNTA	39
Tavoitteet	39
Sisällöt.....	40
Perusteiden sisällöt	40
Seudulliset sisällöt	41

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Tavoitteet

Äidinkieli ja kirjallisuus: tavoitteet luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
T1 Oppilas rohkaistuu osallistumaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ryhmä- ja luokkatilanteissa.	T1 Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ryhmä- ja luokkatilanteissa.
T2 Oppilas rohkaistuu osallistumaan keskustelutilanteisiin ja esittämään kysymyksiä ja mielipiteitä. Oppilas kehittää aktiivisuuttaan ja mielikuvitustaan erilaisissa ryhmäviestintätilanteissa.	T2 Oppilas osallistuu keskustelutilanteisiin ja esittää kysymyksiä ja mielipiteitä. Oppilas kehittää aktiivisuuttaan ja mielikuvitustaan erilaisissa ryhmäviestintätilanteissa.
T3 Oppilas rohkaistuu osallistumaan erilaisiin leikkeihin ja ilmaisuharjoituksiin. Oppilas rohkaistuu ottamaan erilaisia rooleja ja ilmaisemaan itseään draaman avulla.	T3 Oppilas osallistuu leikkeihin ja draamaharjoituksiin. Oppilas ottaa erilaisia rooleja ja harjoittelee tulkitsemaan niitä.
T4 Oppilas harjoittelee havainnoimaan tunne- ja eleviestintää ja keskustelemaan niiden herättämistä ajatuksista. Oppilas pyrkii huomioimaan toisia ja käyttäytyy muita kohtaan kunnioittavasti. Oppilas harjoittelee tietoisesti hyviä käytöstapoja.	T4 Oppilas havainnoi tunne- ja eleviestintää ja keskustelee niiden herättämistä ajatuksista. Oppilas osallistuu aktiivisesti luokan hyvän ilmapiirin rakentamiseen. Oppilas käyttäytyy asiallisesti toisten tunteita huomioiden.
Tekstien tulkitseminen	Tekstien tulkitseminen
T5 Oppilas opettelee ahkerasti lukemaan. Oppilas lukee sanatasolla sanoja sujuvasti. Oppilas harjoittelee äänetöntä lukemista. Oppilas harjoittelee arvioimaan omaa lukutaitoaan. Oppilas harjoittelee tekstin ymmärtämisen strategioita.	T5 Oppilas omaksuu sujuvan mekaanisen lukutaidon. Oppilas pyrkii ymmärtämään lukemansa, ikätasolle suunnatun tekstin sisällön. Oppilas osallistuu pohtimaan tarinoiden merkitystä ja sisältöä. Oppilas osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukutaitoaan ja luetunymmärtämistään. Oppilas harjoittelee tekstin ymmärtämisen strategioita.

<p>T6 Oppilas tarkastelee ympäristönsä viestejä. Oppilas tutkii erilaisia kuvia ja tekee niistä tulkin- kintoja. Oppilas harjoittelee käyttämään kuvan-, tekstin- ja tunteidenlukutaidoissa tarvittavia käsitteitä. Oppilas osallistuu pohtimaan sanojen ja tekstien sisältöä, merkityksiä ja rakenteita. Oppilas pyrkii laajentamaan käsitevarantoaan.</p>	<p>T6 Oppilas osaa tulkita ympäristönsä viestejä. Oppilas osaa tulkita erilaisia kuvia ja käyttää kuvantulkinnassa tarvittavia keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa havainnoida ja tulkita ikätasolleen suunnattuja monimuotoisia tekstejä ja niiden merkityksiä ja rakenteita. Oppilas pohtii sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sanavalintoja. Oppilas pyrkii laajentamaan käsitevarantoaan. Oppilas harjaantuu taidoissaan ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä.</p>
<p>T7 Oppilas harjoittelee tiedonhankintaa tekemällä havaintoja ympäristöstä sekä tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas tutustuu sähköiseen tiedonhakuun.</p>	<p>T7 Oppilas tekee havaintoja ympäristöstä eri aistien avulla ja sanoittaa havaintojaan. Oppilas osaa käyttää kuvia ja tekstejä tiedonhankinnassa. Oppilas tutustuu sähköiseen tiedonhakuun. Oppilas harjoittelee aakkosjärjestyksen käyttämistä tiedonhankinnan yhteydessä.</p>
<p>T8 Oppilas lukee lukutaidolleen ja ikätasolleen sopivia fakta- ja fiktiotekstejä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas jakaa lukukokemuksiaan muiden kanssa. Oppilas tutustuu kerronnan peruskäsitteisiin, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika, juoni.</p>	<p>T8 Oppilas lukee lukutaidolleen ja ikätasolleen sopivia fakta- ja fiktiotekstejä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas jakaa lukukokemuksiaan muiden kanssa. Oppilas pyrkii käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika, juoni.</p>
<p>Tekstien tuottaminen</p>	<p>Tekstien tuottaminen</p>
<p>T9 Oppilas rohkenee kertoa tarinoita ja mielipiteitään. Oppilas harjoittelee kuvaamaan kokemuksiaan kirjoittamalla, puhumalla ja kuvien avulla.</p>	<p>T9 Oppilas tuottaa omiin arkikokemuksiin, havaintoihin, mielipiteisiin ja mielikuviin perustuvia tuotoksia.</p>
<p>T10 Oppilas harjoittelee tuottamaan pieniä kertovia ja kuvaavia tekstejä.</p>	<p>T10 Oppilas harjoittelee tuottamaan pieniä kertovia ja kuvaavia tekstejä myös monimediaisissa ympäristöissä.</p>
<p>T11 Oppilas käyttää tarkoituksenmukaista kynäotetta, kirjoitusasentoa sekä harjaantuu silmän ja käden koordinaatiossa.</p>	<p>T11 Oppilas osaa erotella sanojen tavu- ja äännerakenteita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lope-</p>

Oppilas osaa piirtää pienet ja isot tekstauskirjaimet sekä tavuttaa sanoja kirjoittaessaan. Oppilas harjoittelee näppäintaitoja.	tusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuisissa erisnimissä. Oppilas harjoittelee tekstin suunnittelua ja ajatuskartan laatimista. Oppilas harjoittelee näppäintaitoja ja osaa kirjoittaa pieniä tarinoita tietokoneella.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen
T12 Oppilas tekee havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä.	T12 Oppilas tekee havaintoja puhutusta kielestä ja tutustuu kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja luki-en. Oppilas tekee ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielestä ja eri puhetavoista sekä kielenkäytön vaikutuksesta toisten käyttäytymiseen. Oppilas keskustelee kielen muodoista ja merkityksistä.
T13 Oppilas kuuntelee ja lukee ikätasolleen suunnattua kirjallisuutta. Oppilas etsii itseään kiinnostavaa luettavaa. Oppilaille jakaa lukukokemuksiaan säännöllisesti muiden kanssa. Oppilas tutustuu kirjastoon ja sen käyttöön.	T13 Oppilas kuuntelee ja lukee lapsille suunnattua kirjallisuutta. Oppilas valitsee itseään kiinnostavaa luettavaa. Oppilas jakaa lukukokemuksiaan muiden kanssa. Oppilas tutustuu kirjastoon ja sen käyttöön.
T14 Oppilas tutustuu suomalaiseen lastenkulttuuriin omassa lähiympäristössään. Oppilas tutustuu tapakulttuuriin, juhlaperinteisiin ja joihinkin kansanperinteen muotoihin lähiympäristössään. Oppilas osallistuu erilaisiin luovan ilmaisun harjoituksiin ja pieniin esityksiin.	T14 Oppilas tutustuu suomalaiseen lastenkulttuuriin omassa lähiympäristössään. Oppilas tutustuu tapakulttuuriin, juhlaperinteisiin ja joihinkin kansanperinteen muotoihin lähiympäristössään. Oppilas osallistuu yhteisten esitysten tai muiden kulttuurituotosten tekemiseen.

Sisällöt

Perusteiden sisällöt

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omilla teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omilla teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Seudulliset sisällöt

Äidinkieli ja kirjallisuus: sisällöt luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
Oppilasta rohkaistaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin luokka- ja kouluympäristössä. Oppilaille tarjotaan säännöllisesti mahdollisuuksia kertoa itsestään ja kokemuksistaan	Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa

<p>(kohtaamiset, keskustelut, leikit, kysyminen, vastaaminen, kertominen) sekä rohkaistaan häntä kysymään ja kertomaan mielipiteitään (esim. pari-, pienryhmä- ja luokkakeskustelut).</p> <p>Harjoitellaan monipuolisesti kuuntelemisen taitoa.</p> <p>Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä keskustelujen ja leikkien avulla.</p> <p>Tunneviestintään perehdytään keskustelemalla tunteista ja harjoittelemalla tunneilmaisua leikkien, kuvien ja draaman avulla. Tehdään erilaisia äänenkäyttö- ja draamaharjoituksia.</p> <p>Kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen. Oppilasta ohjataan eläytyvään ilmaisuun ja rohkaistaan ottamaan erilaisia rooleja. Tehdään päätelmiä roolihahmon tunteista ja reaktioista. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Harjoitellaan antamaan ja vastaanottamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta.</p>	<p>vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.</p> <p>Harjoitellaan monipuolisesti kuuntelemisen taitoja. Tarjotaan usein tilanteita, joissa oppilas tulee kuulluksi (esim. pari-, pienryhmä- ja luokkakeskustelut). Rohkaistaan oppilasta kysymään, kertomaan mielipiteitään ja vaihtamaan roolia tarpeen mukaan ryhmätilanteissa.</p> <p>Tehdään erilaisia äänenkäyttö- ja draamaharjoituksia. Kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen. Oppilasta ohjataan eläytyvään ilmaisuun ja rohkaistaan ottamaan erilaisia rooleja. Tehdään päätelmiä roolihahmon tunteista ja reaktioista. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja.</p> <p>Tunneviestintään perehdytään keskustelemalla tunteista ja harjoittelemalla tunneilmaisua leikkien ja draaman avulla. Harjoitellaan empatia- ja tunnetaitoja. Havainnoidaan ja harjoitellaan tunne- ja eleiviestintää mm kuvien ja draaman avulla sekä keskustellen niiden herättämistä ajatuksista. Harjoitellaan kaverinlukutaitoa keskustellen tunteista ja eleistä. Harjoitellaan antamaan ja vastaanottamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta.</p>
<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p>
<p>Lukutaitoa harjoitellaan päivittäin yksin ja yhdessä. Kirjain-ääne-vastaavuutta harjoitellaan runsaasti. Käytetään lukemisen ja kirjoittamisen keskeisiä käsitteitä niin, että oppilas omaksuu ne omaan sanavarastoonsa (ääne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva). Harjoitellaan sana- ja virketason tekstien lukemista ja ymmärtämistä. Vähitellen siirrytään ääneen lukemisesta myös äänettömään lukemiseen. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja mm. avaamalla tekstejä ja keskustelemalla niiden pohjalta. Tekstin ymmärtämistä parantavia strategioita harjoitellaan yhdessä. Kannustetaan lukuharrastuksen pariin. Tarjotaan paljon mahdollisuuksia tutustua lastenkirjalli-</p>	<p>Lukutaitoa harjoitellaan päivittäin yksin ja yhdessä. Tehdään rytmin ja äänien erotteluleikkejä ja -harjoituksia sekä äänneiden kestoihin liittyviä kuuntelutehtäviä. Opetellaan käyttämään lukemisessa tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja mm. avaamalla tekstejä ja keskustelemalla niiden pohjalta sekä luomalla yksin ja yhdessä erilaisia teksteihin pohjautuvia tuotoksia. Tekstin ymmärtämistä tukevia strategioita harjoitellaan säännöllisesti. Harjoitellaan yhä enemmän myös äännetöntä lukemista.</p> <p>Luokassa harrastetaan säännöllisesti lukemista. Oppilaille tarjotaan runsaasti mahdollisuuksia tu-</p>

<p>suuteen kuuntelemalla satuja ja tarinoita.</p> <p>Oppilaille tarjotaan monipuolista luettavaa ja heitä ohjataan löytämään ikätasolleen sopivia kirjoja. Oppilaille järjestetään erilaisia mahdollisuuksia jakaa lukukokemuksiaan: esim. lukupiirit, kirjavinkkaukset, (lemi)kirjaesittelyt, lukupuu. Tutustutaan kerronnan peruskäsitteisiin kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika, juoni.</p> <p>Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita. Työskennellään kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sanavalintoja. Laajennetaan oppilaiden käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä.</p> <p>Oppilasta ohjataan tiedon etsintään tekemällä havaintoja ympäristöstä eri aistien avulla ja kuvailemaan havaintojaan. Harjoitellaan erilaisten kuvien lukemista ja keskustellaan kuvien kautta löydettävästä tiedosta sekä niihin liittyvistä tunteista. Harjoitellaan kuvanlukutaidossa tarvittavia käsitteitä. Harjoitellaan myös tiedonhankintaa kuvien ja tekstien avulla tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä tiedon kertomista toisille. Tutustutaan myös sähköiseen tiedonhakuun.</p>	<p>tustua lastenkirjallisuuteen. Luetaan lukutaidolle ja ikätasolle sopivia fakta- ja fiktiotekstejä sekä yksin että ryhmässä. Oppilaille järjestetään erilaisia mahdollisuuksia jakaa lukukokemuksiaan: esim. lukupiirit, kirjavinkkaukset, (lemi)kirjaesittelyt, lukupuu.</p> <p>Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni.</p> <p>Oppilasta ohjataan tiedon etsintään tekemällä havaintoja ympäristöstä eri aistien avulla ja sanoittamaan havaintojaan. Harjoitellaan erilaisten kuvien lukemista. Keskustellaan ympäristöstä, kuvien ja tekstien kautta löydettävästä tiedosta sekä niihin liittyvistä tunteista. Harjoitellaan kuvanlukutaidossa tarvittavia käsitteitä. Harjoitellaan sähköistä tiedonhankintaa aakkosjärjestyksen avulla.</p>
<p>S3 Tekstien tuottaminen</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p>
<p>Tarkastellaan puhutun kielen muuttamista kirjoitetuksi kieleksi. Tuotetaan omiin arkikokemuksiin, havaintoihin, mielipiteisiin ja mielikuvitukseen perustuvia tuotoksia niin, että päähuomio on sisällössä ja luomisen ilossa. Tuotetaan erilaisia tekstejä puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä.</p> <p>Opetellaan toimiva kynäote, tarkoituksenmukainen kirjoitusasento sekä harjoitellaan silmän ja käden koordinaatiota. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä. Puretaan puhetta sanoiksi, tavuiksi ja ään-</p>	<p>Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja, tietoa ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä niin, että päähuomio on sisällössä ja luomisen ilossa. Tarkastellaan puhutun kielen muuttamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaaliin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omista teksteistä.</p>

<p>teiksi. Tehdään rytmin ja äänien erotteluleikkejä ja -harjoituksia sekä äänneiden kestoihin liittyviä kuuntelutehtäviä. Harjoitellaan tavujen ja sanojen kirjoittamista.</p> <p>Oppilasta ohjataan näppäintaitojen harjoitteluun (mm. isot ja pienet kirjaimet, sanavälit, rivinvaihto, päättömerkit) pienten kirjoitus-tehtävien ja oppimispelien avulla.</p>	<p>Varmistetaan ja huolletaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä ja niillä kirjoittamista sekä näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä. Oikeinkirjoituksessa tuetaan fonologisen tietoisuuden laajentamista erityisesti suomen kielen ja alueen murteen haastaviin kohtiin. (äng-äänne, e>ä, d>r, vierasperäiset kirjaimet).</p>
<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>
<p>Tehdään havaintoja puhutusta kielestä ja tutustutaan kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Liitetään luettua omaan elämään, aiemmin luettuun, kuultuun ja nähtyyn.</p> <p>Keskustellaan teksteistä ja painotetaan elämyksellisyyttä. Kuunnellaan ja luetaan lapsille suunnattuja monimuotoisia tekstejä, kuten kirjallisuutta ja erilaisia mediatekstejä. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan etsimään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Käytetään kirjallisuutta luovassa toiminnassa ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan sen merkityksestä omassa arjessa. Jaetaan lukukokemuksia. Tutustutaan kirjastoon ja sen käyttöön.</p> <p>Tutustutaan suomalaiseen lastenkulttuuriin, tapakulttuuriin ja juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin lähiympäristössään. Oppilaille tarjotaan runsaasti mahdollisuuksia tehdä pieniä esityksiä. Osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen. Tarjotaan kokemuksia myös muista kielistä ja kulttuureista.</p>	<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen. (Perusteiden S4)</p> <p>Tarjotaan kokemuksia myös muista kielistä ja kulttuureista.</p>

SUOMI TOISENA KIELENÄ

Tavoitteet

S2: tavoitteet luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
T1 Oppilas rohkaistuu osallistumaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ryhmä- ja luokkatilanteissa. Oppilas vahvistaa kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan.	T1 Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ryhmä- ja luokkatilanteissa. Oppilas vahvistaa kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan. Oppilas tunnistaa eroja kohteliaan ja epäkohteliaan kielenkäytön välillä.
T2 Oppilas osallistuu keskustelutilanteisiin ja oppii esittämään kysymyksiä ja mielipiteitä sekä kertomaan tunteistaan.	T2 Oppilas osallistuu keskustelutilanteisiin ja oppii esittämään kysymyksiä ja mielipiteitä sekä kertomaan tunteistaan.
T3 Oppilas rohkaistuu osallistumaan erilaisiin leikkeihin ja ilmaisuharjoituksiin. Oppilas rohkaistuu ottamaan erilaisia rooleja ja ilmaisemaan itseään draaman avulla.	T3 Oppilas rohkaistuu osallistumaan erilaisiin leikkeihin ja ilmaisuharjoituksiin. Oppilas rohkaistuu ottamaan erilaisia rooleja ja ilmaisemaan itseään draaman avulla.
Tekstien tulkitseminen	Tekstien tulkitseminen
T4 Oppilas opettelee ahkerasti lukemaan. Oppilas lukee sanatasolla sanoja sujuvasti. Oppilas kartuttaa sana- ja käsitevarantoaan.	T4 Oppilas kartuttaa sana- ja käsitevarantoaan. Oppilas omaksuu sujuvan mekaanisen lukutaidon. Oppilas kehittää luetunymmärtämisen taitojaan.
T5 Oppilas tarkastelee ympäristönsä tekstejä ja ymmärtää tapoja ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa. Oppilas lukee kielitaidolleen sopivaa lastenkirjallisuutta. Oppilas harjaantuu kertomaan lukemastaan ja kuulemastaan.	T5 Oppilas tarkastelee ympäristönsä tekstejä. Oppilas lukee kielitaidolleen sopivaa lastenkirjallisuutta. Oppilas osaa kertoa lukemastaan ja kuulemastaan. Oppilas tunnistaa kerronnan peruskäsitteitä.
TEKSTIEN TUOTTAMINEN	TEKSTIEN TUOTTAMINEN
T6 Oppilaan taito vastata kysymyksiin, kertoa ja kuvailla suullisesti kehittyy. Oppilas ottaa käyttöön erilaisia viestintäkeino-	T6 Oppilaan taito vastata kysymyksiin, kertoa ja kuvailla suullisesti kehittyy. Oppilas ottaa käyttöön erilaisia viestintäkeinoja

ja ja laajentaa sanavarastoaan. Oppilas kehittyy taidoissaan tuottaa suomen kielen rakenteita.	ja laajentaa sanavarastoaan. Oppilas kehittyy taidoissaan tuottaa suomen kielen rakenteita.
T7 Oppilas oppii kirjoittamaan sanoja ja lyhyitä virkkeitä. Oppilas harjoittelee näppäintaitoja.	T7 Oppilas oppii kirjoittamaan virkkeitä ja lyhyitä tarinoita ohjatusti. Oppilas harjoittelee näppäintaitoja.
T8 Oppilas käyttää tarkoituksenmukaista kynäotetta, kirjoitusasentoa sekä harjaantuu silmän ja käden koordinaatiossa. Oppilas osaa piirtää pienet ja isot tekstauskirjaimet.	T8 Oppilas tuntee joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia: tuttuja ovat esim. sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä. Oppilas harjoittelee tekstin suunnittelua.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen
T9 Oppilas tekee havaintoja puhutusta kielestä ja tutustuu kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Oppilas tekee ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielestä ja eri puhetavoista sekä kielenkäytön vaikutuksesta toisten käyttäytymiseen. Oppilas kielellistää aktiivisesti ympäröivää maailmaa.	T9 Oppilas tekee havaintoja puhutusta kielestä ja tutustuu kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Oppilas tekee ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielestä ja eri puhetavoista sekä kielenkäytön vaikutuksesta toisten käyttäytymiseen. Oppilas kielellistää aktiivisesti ympäröivää maailmaa.
T10 Oppilas tutustuu suomenkieliseen lastenkirjallisuuteen, satuperinteeseen muuhun kulttuuritarjontaan ja saa osallisuuden kokemuksia.	T10 Oppilas tutustuu suomenkieliseen lastenkirjallisuuteen, satuperinteeseen muuhun kulttuuritarjontaan ja saa osallisuuden kokemuksia.
T11 Oppilas tunnistaa ympäristönsä kieliä ja kulttuureita.	T11 Oppilas tunnistaa ympäristönsä kieliä ja kulttuureita ja oppii arvostamaan niitä.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena	Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena
T12 Oppilas rakentaa myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana.	T12 Oppilas rakentaa myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana.
T13 Oppilaan kielitaito ja sanavaranto eri oppiaineissa kehittyy.	T13 Oppilaan kielitaito ja sanavaranto eri oppiaineissa kehittyy.
T14 Oppilas tekee huomioita itsestään kielenkäyttäjänä.	T14 Oppilas tekee huomioita itsestään kielenkäyttäjänä ja arvioi omaa kielenoppimistaan.

Sisällöt

Perusteiden sisällöt

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Seudulliset sisällöt

S2: sisällöt luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
Kehitetään kykyä ilmaista itseä ja tulkita niin kielellisiä kuin ei-kielellisiäkin viestejä. Kiinni-	Kehitetään kykyä ilmaista itseä ja tulkita niin kielellisiä kuin ei-kielellisiäkin viestejä. Kiinnitetään

<p>tetään huomiota viestinnän kulttuurisiin eroihin. Opitaan kaverinlukutaitoja sekä kohteliasta kielenkäyttöä.</p> <p>Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista.</p> <p>Keskeisiä vuorovaikutustilanteita ovat erilaiset koulun vuorovaikutustilanteet, kuten opetustilanteet, ruokalassa, terveydenhoitajalla ja välitunnilla toimiminen. Vapaa-ajan tilanteista tärkeitä ovat harrastus- ja kaveritilanteet, koulun ja kodin lähiympäristössä toimiminen sekä pienet asiointitilanteet esimerkiksi kaupassa ja kirjastossa. Vuorovaikutustilanteita harjoitellaan pelien ja draamatyöskentelyn avulla.</p> <p>Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa itsensä ymmärrettäväksi tekemisen kannalta keskeisiä kielen rakenteita ja ilmauksia (esim. myönteinen ja kielteinen preesenstaivutus, määrän ilmaiseminen, mennyt aika kerronnassa, kysymykset, ajan ilmaukset ja kellonajat, paikan ja suunnan ilmaiseminen postpositioilla ja sijamuodoilla, omistamisen ilmaiseminen, välineen ilmaiseminen ja keskeisimpiä lausetyyppejä, kuten minua pelottaa / minusta tuntuu -lauseet ja nessiivilause.) Kielen rakenteiden hallintaa kehitetään harjoittelemalla erityisesti niitä kielen rakenteita, joita oppilas yrittää käyttää omassa tuotoksessaan, mutta joita ei vielä hallitse.</p>	<p>huomiota viestinnän kulttuurisiin eroihin. Opitaan kaverinlukutaitoja sekä kohteliasta kielenkäyttöä.</p> <p>Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista.</p> <p>Keskeisiä vuorovaikutustilanteita ovat erilaiset koulun vuorovaikutustilanteet, kuten opetustilanteet, ruokalassa, terveydenhoitajalla ja välitunnilla toimiminen. Vapaa-ajan tilanteista tärkeitä ovat harrastus- ja kaveritilanteet, koulun ja kodin lähiympäristössä toimiminen sekä pienet asiointitilanteet, esimerkiksi kaupassa ja kirjastossa. Vuorovaikutustilanteita harjoitellaan pelien ja draamatyöskentelyn avulla.</p> <p>Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa itsensä ymmärrettäväksi tekemisen kannalta keskeisiä kielen rakenteita ja ilmauksia (esim. myönteinen ja kielteinen preesenstaivutus, määrän ilmaiseminen, mennyt aika kerronnassa, kysymykset, ajan ilmaukset ja kellonajat, paikan ja suunnan ilmaiseminen postpositioilla ja sijamuodoilla, omistamisen ilmaiseminen, välineen ilmaiseminen, vertaileminen ja keskeisimpiä lausetyyppejä, kuten minua pelottaa / minusta tuntuu -lauseet ja nessiivilause.) Kielen rakenteiden hallintaa kehitetään harjoittelemalla erityisesti niitä kielen rakenteita, joita oppilas yrittää käyttää omassa tuotoksessaan, mutta joita ei vielä hallitse.</p>
<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p>	<p>S2 Tekstien tulkitseminen</p>
<p>Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne.</p> <p>Luetaan ympärillä esiintyviä tekstejä jo lukutaidon varhaisessa vaiheessa ja vahvistetaan motivaatiota kehittämällä omaa lukutaitoa sekä laajentaa sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja</p>	<p>Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne.</p> <p>Teknistä lukutaitoa vahvistamalla luodaan pohjaa ymmärtäville lukemiselle. Luetaan ympärillä esiintyviä tekstejä ja vahvistetaan motivaatiota kehittämällä omaa lukutaitoa. Opitaan ymmärtämään lukutaidon merkitys elämässä ja harjaannutetaan käyttämään kontekstia ymmärtämisen apuna.</p>

<p>kuvaavissa teksteissä.</p> <p>Omasta lukukokemuksesta kertomalla opitaan tekstin pääasioiden löytämistä sekä tarinan tai tapahtumien kertomista omin sanoin ja rakennetaan valmiuksia oman tarinan tuottamiselle sekä kerronnan peruskäsitteiden oppimiselle.</p> <p>Luetaan omalle luku- ja kielitaidolle soveltuva lastenkirjallisuutta. Tutustutaan ikätasolle sopiviin mediateksteihin ja kuvan lukemiseen.</p>	<p>Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä</p> <p>Omasta lukukokemuksesta kertomalla opitaan tekstin pääasioiden löytämistä sekä tarinan tai tapahtumien kertomista omin sanoin ja rakennetaan valmiuksia oman tarinan tuottamiselle sekä kerronnan peruskäsitteiden oppimiselle (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).</p> <p>Luetaan omalle luku- ja kielitaidolle soveltuva lastenkirjallisuutta. Tutustutaan yksinkertaisiin tietoteksteihin sekä ikätasolle sopiviin mediateksteihin. Saadaan mahdollisuuksia kehittää itsenäisesti omaa kielitaitoa ja suomalaisen kulttuurin ymmärrystä.</p>
<p>S3 Tekstien tuottaminen</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen</p>
<p>Kehitetään kirjoitustaitoa rinnakkain lukutaidon kanssa.</p> <p>Kirjoittamisessa opitaan kirjaimet, äänneet, kirjain-äänne-vastaavuus ja tavut. Harjoitellaan sanojen kirjoittamista, äännekestoja ja diftongeja. Opitaan kirjoittamaan lyhyitä virkkeitä.</p> <p>Harjoitellaan kuvasta kertomista sekä tuotetaan pieniä kertomuksia suullisesti tai kirjoittamalla. Kirjoitetaan sanoja myös tietokoneella tai muulla teknisellä laitteella.</p>	<p>Kehitetään kirjoitustaitoa rinnakkain lukutaidon kanssa. Kiinnitetään tarpeeksi huomiota äännekirjain-vastaavuuteen sekä tavutukseen.</p> <p>Vakiinnutetaan sanojen oikeinkirjoitusta. Kirjoitetaan virkkeitä ja opitaan lihottamaan niitä sekä vakiinnutetaan virkkeiden merkitsemistä. Harjoitellaan kysymyksiä sekä niihin vastaamista. Tuotetaan pieniä tarinoita, esimerkiksi kuvia apuna käyttäen. Tuotetaan viestejä suullisesti, käsin kirjoittaen sekä sähköisellä viestintävälineellä.</p> <p>Kiinnitetään huomiota eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä keliopillisiin rakenteisiin.</p>
<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>	<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>
<p>Kehitetään kulttuurista kielitaitoa vuorovaikutustilanteita havainnoimalla. Harjaannutaan huomaamaan, että ilmauksilla on erilaisia sävyjä ja käyttötilanteita.</p> <p>Opitaan huomaamaan, että oma äidinkieli vaikuttaa toisen kielen oppimiseen.</p> <p>Opitaan käyttämään yleistä kirjastoa tai kou-</p>	<p>Kehitetään kulttuurista kielitaitoa vuorovaikutustilanteita havainnoimalla. Harjaannutaan huomaamaan, että ilmauksilla on erilaisia sävyjä ja käyttötilanteita. Kiinnitetään huomiota puhutun ja kirjoitetun suomen kielen erilaisuuteen.</p> <p>Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa ja vapaa-ajan tilan-</p>

<p>lun kirjastoa sekä valitsemaan itselle sopivaa luettavaa.</p> <p>Tutustutaan suomalaiseen satuperinteeseen ja saadaan mahdollisuus kertoa oman kulttuurin tarinoita.</p> <p>Tutustutaan suomalaiseen juhlaperinteeseen ja siihen liittyvään sanastoon sekä mahdollisuuksien mukaan oppilaiden omiin juhlaperinteisiin. Tutustutaan paikalliseen kulttuuriin ja ajanviettopoihin.</p>	<p>teissa. Opitaan huomaamaan, että oma äidinkieli vaikuttaa toisen kielen oppimiseen.</p> <p>Opitaan käyttämään yleistä kirjastoa tai koulun kirjastoa sekä valitsemaan itselle sopivaa luettavaa.</p> <p>Tutustutaan suomalaiseen satuperinteeseen ja saadaan mahdollisuus kertoa oman kulttuurin kertomuksia.</p> <p>Tutustutaan suomalaiseen juhlaperinteeseen ja siihen liittyvään sanastoon sekä mahdollisuuksien mukaan oppilaiden omiin juhlaperinteisiin. Tutustutaan paikalliseen kulttuuriin ja ajanviettopoihin.</p>
<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</p>	<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena</p>
<p>Tarjotaan malleja kielenkäyttötilanteista, jotka liittyvät kouluun ja oppimiseen.</p> <p>Opitaan koulunkäynnissä tarvittavaa fraseologiaa. Kartutetaan oppilaan aktiivista ja passiivista sanavarastoa, niin että oppilaan mahdollisuudet ymmärtää eri tiedonalojen tekstejä lisääntyvät ja opiskelutaidot karttuvat.</p>	<p>Opitaan koulunkäynnissä tarvittavaa fraseologiaa. Kartutetaan oppilaan aktiivista ja passiivista sanavarastoa, niin että oppilaan mahdollisuudet ymmärtää eri tiedonalojen tekstejä lisääntyvät ja opiskelutaidot karttuvat.</p> <p>Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä ympäristöä havainnoimalla ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä. Harjoitellaan tiedon keromista toisille.</p> <p>Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.</p>

MATEMATIIKKA

Tavoitteet

Matematiikka: tavoitteet luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
Merkitys, arvot ja asenteet	Merkitys, arvot ja asenteet
T1 Oppilas vahvistaa itsetuntemustaan ja harjoittelee kehittymässä olevia taitojaan. Oppilas oppii huomaamaan oman oppimisensa etenemisen.	T1 Oppilas vahvistaa itsetuntemustaan ja harjoittelee kehittymässä olevia taitojaan. Oppilas oppii huomaamaan oman oppimisensa etenemisen.
Työskentelyn taidot	Työskentelyn taidot
T2 Oppilas harjoittelee matematiikkaa oppimisympäristössä, jossa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Oppilas käyttää vaihtelevia työtapoja.	T2 Oppilas harjoittelee matematiikkaa oppimisympäristössä, jossa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Oppilas käyttää vaihtelevia työtapoja.
T3 Oppilas rohkaistuu esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintätekniologiaa hyödyntäen. Oppilas kielentää havaintojaan ensin omin sanoin ja oppii vähitellen käyttämään matemaattisia ilmauksia.	T3 Oppilas rohkaistuu esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintätekniologiaa hyödyntäen. Oppilas kielentää havaintojaan ensin omin sanoin ja oppii vähitellen käyttämään matemaattisia ilmauksia.
T4 Oppilas harjaantuu työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä toisten kanssa. Oppilas oppii pedagogisesti ohjattujen leikkien ja pelien kautta.	T4 Oppilas harjaantuu työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä toisten kanssa. Oppilas oppii pedagogisesti ohjattujen leikkien ja pelien kautta. Oppilas kehittää päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet	Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet
T5 Oppilas harjoittelee käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.	T5 Oppilas oppii käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa. Oppilas ymmärtää matemaattisia käsitteitä.

<p>T6 Oppilas oppii ymmärtämään kymmenjärjestelmän periaatteen konkreettisten mallien avulla. Oppilas hallitsee lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden.</p>	<p>T6 Oppilas oppii ymmärtämään kymmenjärjestelmän periaatteen konkreettisten mallien avulla.</p>
<p>T7 Oppilas perehtyy peruslaskutoimitusten periaateisiin ja tutustuu niiden ominaisuuksiin.</p>	<p>T7 Oppilas ymmärtää kertolaskun käsitteen ja saa pohjan ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Oppilas tutustuu murtolukuun käsitteenä.</p>
<p>T8 Oppilas harjoittelee sujuvaa luonnollisilla luvuilla laskemista lukualueella 0–20. Oppilas harjoittelee käyttämään päässä-laskustrategioita.</p>	<p>T8 Oppilas kehittää sujuvaa laskutaitoaan laskettaessa luonnollisilla luvuilla lukualueella 0–100. Oppilas harjoittelee käyttämään päässä-laskustrategioita.</p>
<p>T9 Tunnistamisen lisäksi oppilas oppii rakentamaan ja piirtämään geometrisiä muotoja.</p>	<p>T9 Tunnistamisen lisäksi oppilas oppii rakentamaan ja piirtämään geometrisiä muotoja. Oppilas harjoittelee kappaleiden ja tasokuvioiden luokittelua.</p>
<p>T10 Oppilas harjoittelee pituuden ja ajan mittaamista.</p>	<p>T10 Oppilas harjoittelee pituuden, massan, tilavuuden ja ajan mittaamista sekä niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.</p>
<p>T11 Oppilas tutustuu taulukoihin ja diagrammeihin. Oppilas harjoittelee tietojen keräämistä ja tallentamista häntä itseään kiinnostavista aihepiireistä.</p>	<p>T11 Oppilas tutustuu taulukoihin ja diagrammeihin. Oppilas harjoittelee tietojen keräämistä ja tallentamista häntä kiinnostavista aihepiireistä.</p>
<p>T12 Oppilas harjoittelee laatimaan toimintaohjeita ja toimimaan niiden mukaan.</p>	<p>T12 Oppilas harjoittelee laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan niiden mukaan.</p>

Sisällöt

Perusteiden sisällöt

S1 Ajattelun taidot: Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännön-mukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraus-suhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässä-laskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

S3 Geometria ja mittaaminen: Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot: Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Seudulliset sisällöt

Matematiikka: sisällöt luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
S1 Ajattelun taidot	S1 Ajattelun taidot
Ei seudullista lisättävää.	Ei seudullista lisättävää.

S2 Luvut ja laskutoimitukset	S2 Luvut ja laskutoimitukset
<p>Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja lukualueella 0–20. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksista parillisuutta ja monikertoja. Perehdytään lukujen 1–10 hajotelmiin.</p> <p>Harjoitellaan käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa. Käytetään toiminnallisia sekä oppilaiden omaa kokemusmaailmaa lähellä olevia työskentelytapoja.</p> <p>Kymmenjärjestelmän käyttöä konkretisoidaan esimerkiksi käyttämällä kymmenjärjestelmävälineitä ja numerokortteja.</p> <p>Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0–20. Laskutaidon sujuvoitumista ja automatisoitumista kehitetään harjoittelemalla erilaisten päässä-laskustrategioiden käyttöä, kuten kymppiparit, naapuriluvut ja osittelu. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.</p>	<p>Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja lukualueella 0–100. Vahvistetaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksista monikertoja ja puolittamista.</p> <p>Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.</p> <p>Kymmenjärjestelmän käyttöä konkretisoidaan esimerkiksi käyttämällä kymmenjärjestelmävälineitä, numerokortteja ja satatauluja.</p> <p>Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0–100. Laskutaidon sujuvoitumista ja automatisoitumista tuetaan harjoittelemalla erilaisten päässä-laskustrategioiden käyttöä, kuten kymppiparit, naapuriluvut ja osittelu. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa.</p> <p>Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1–5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.</p> <p>Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.</p>
S3 Geometria ja mittaaminen	S3 Geometria ja mittaaminen
<p>Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.</p> <p>Tutkitaan yhdessä oppilaiden toimintaympäristöstä löytyviä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita voidaan luokitella.</p>	<p>Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa.</p> <p>Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.</p> <p>Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri, sent-</p>

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus ja aika. Kellonajoista harjoitellaan puolen ja tasatunnin ilmaisemista ja esittämistä.	timetri, kilogramma, gramma, litra ja desilitra. Kellonajoista harjoitellaan vaille ja yliaikojen ilmaisemista ja esittämistä.
S4 Tietojenkäsittely ja tilastot	S4 Tietojenkäsittely ja tilastot
Ei seudullista lisättävää.	Ei seudullista lisättävää.

YMPÄRISTÖOPPI

Tavoitteet

Ympäristöoppi: tavoitteet luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
Merkitys, arvot ja asenteet	Merkitys, arvot ja asenteet
T1 Oppilas toteuttaa luonnollista uteliaisuuttaan ja kokee ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen.	T1 Oppilas toteuttaa luonnollista uteliaisuuttaan ja kokee ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen.
T2 Oppilas iloitsee ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisestaan ja uusista haasteista sekä harjoittelee pitkäjänteistä työskentelyä.	T2 Oppilas iloitsee ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisestaan ja uusista haasteista sekä harjoittelee pitkäjänteistä työskentelyä.
T3 Oppilaan ympäristöherkkyys kehittyy ja oppilas opettelee toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä.	T3 Oppilaan ympäristöherkkyys kehittyy ja oppilas opettelee toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä.
Tutkimisen ja toimimisen taidot	Tutkimisen ja toimimisen taidot
T4 Oppilas harjoittelee tutkimista, toimimista sekä retkeilyä ja liikkumista lähiympäristössä.	T4 Oppilas harjoittelee tutkimista, toimimista sekä retkeilyä ja liikkumista lähiympäristössä.
T5 Oppilas ihmettelee, kyselee ja käyttää yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja toimintojen lähtökohtana.	T5 Oppilas ihmettelee, kyselee ja käyttää yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja toimintojen lähtökohtana.
T6 Oppilas harjoittelee eri aistien avulla havaintojen ja kokeilujen tekemistä koulussa ja omassa lähiympäristössä. Oppilas käyttää yksinkertaisia tutkimusvälineitä ja esittelee tuloksia eri tavoin, esimerkiksi sanallisesti tai piirtäen.	T6 Oppilas harjoittelee eri aistien avulla havaintojen ja kokeilujen tekemistä koulussa ja omassa lähiympäristössä. Oppilas käyttää yksinkertaisia tutkimusvälineitä ja esittelee tuloksia eri tavoin, esimerkiksi sanallisesti tai piirtäen.
T7 Oppilas harjoittelee materiaalien luokittelua kierrättämisen yhteydessä.	T7 Oppilas harjoittelee kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä (kasvit, sienet, nisäkkäät, linnut ja selkärangattomat) sekä elinympäristöjä ja ilmiöitä. Oppilas harjoittelee kuvailemaan, luokittelemaan sekä vertailemaan myös materiaaleja ja tilanteita

	sekä nimeämään niitä.
T8 Oppilas harjoittelee toimimaan turvallisesti ja noudattamaan annettuja ohjeita sekä hahmottamaan niiden perusteluita.	T8 Oppilas harjoittelee toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita.
T9 Oppilas tutustuu arjen teknologiaan eli arkea helpottaviin teknisiin ratkaisuihin.	T9 Oppilas tutustuu monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostuu kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien.
T10 Oppilas harjoittelee ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja. Oppilas harjoittelee oman itsensä ja muiden arvostamista.	T10 Oppilas harjoittelee ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja. Oppilas harjoittelee oman itsensä ja muiden arvostamista.
T11 Oppilas harjoittelee käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa.	T11 Oppilas harjoittelee käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä.
Tiedot ja ymmärrys	Tiedot ja ymmärrys
T12 Oppilas harjoittelee jäsentämään ympäristöään, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä.	T12 Oppilas harjoittelee jäsentämään ympäristöään, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä.
T13 Oppilas harjoittelee ymmärtämään yksinkertaisia kuvia ja malleja ympäristön kuvaajina.	T13 Oppilas harjoittelee ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina.
T14 Oppilas harjoittelee ilmaisemaan itseään ja perustelemaan näkemyksiään.	T14 Oppilas harjoittelee ilmaisemaan itseään ja perustelemaan näkemyksiään.
T15 Oppilas pohtii mielen hyvinvointia tukevia tekijöitä.	T15 Oppilas pohtii kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä.

Sisällöt

Perusteiden sisällöt

S1 Kasvu ja kehitys: Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäncyklistä ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

S2 Kotona ja koulussa toimiminen: Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi: Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

S4 Tutkiminen ja kokeileminen: Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen: Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

S6 Kestävän elämäntavan harjoittaminen: Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä koulu-yhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Seudulliset sisällöt

Ympäristöoppi: sisällöt luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
S1 Kasvu ja kehitys	S1 Kasvu ja kehitys
Ensimmäisellä luokalla painottuvat ikäkauden mukainen tunnetaitojen harjoittelu, kuten tun-	Ei seudullista lisättävää.

teiden tunnistamisen ja nimeämisen harjoittelu sekä mielen hyvinvoinnin edistäminen ikäkauden mukaisesti, kuten itsensä ja muiden arvostaminen.	
S2 Kotona ja koulussa toimiminen	S2 Kotona ja koulussa toimiminen
Valitaan oppilaan arjessa näkyvä ilmiö (esim. veden olomuodot säiden ja lämpötilan vaihtuessa), jota voidaan kuvata ympäristötiedon käsitteillä.	Sisältö painottuu 1. luokalla.
S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi	S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
Painotetaan havainnointia sekä luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitojen harjoittelua koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina käyttäen eri aisteja ja vahvisten oppilaan luontosuhdetta.	Painotetaan lähiympäristön yleisimpien eliöeläinten ja niiden elinympäristöjen tunnistamista sekä rakennetun ympäristön kohteiden tunnistamista. Ympäristöä ja sen ilmiöitä, kuten säättä, kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.
S4 Tutkiminen ja kokeileminen	S4 Tutkiminen ja kokeileminen
Painotetaan pienimuotoisten kokeilujen ja tutkimusten tekemistä lähiympäristössä sekä mm. kasvien kasvatuksen yhteydessä.	Painotetaan tutkimisen ja kokeilemisen harjoittelua valiten sisällöiksi luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Varsinaiset tutkimuksen aiheet voivat nousta lasten omasta arjesta ja heidän kysymyksistään. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Ihmisen toimintaan liittyvänä tutkimustehtävänä voidaan käyttää esimerkiksi luokan paperijätteen mittaamista, jätteen vähentämisen suunnitelmaa, toteutusta ja arviointia. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Arjen teknologiaa voidaan tutkia tarkastelemalla lapsen arjessa käytettäviä esineitä, kuten saksia, keinulautaa, kottikärryjä tai jotain muuta lasten elinympäristöstä löytyvää teknologista keksintöä.
S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen	S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
Sisältö painottuu 2. luokalla.	Arjen terveystottumuksia voidaan harjoitella esimerkiksi lautasmallin avulla.

S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu	S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu
<p>Painotetaan kestävän elämäntavan harjoittelua ja valitaan monipuolisesti sisältöjä kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Sosiaalista kestävää kehitystä tuetaan harjoittelemalla itsestä huolehtimista sekä yhteistyötaitojen vahvistamista. Kulttuurista kestävää kehitystä voidaan tukea huomioimalla juhlapyhiä ja niihin liittyviä perinteitä. Ekologista kestävää kehitystä harjoitellaan huolehtimalla omista ja yhteisistä tavaroista. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opetellaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä.</p>	<p>Harjoitellaan edelleen kestävän kehityksen käytänteitä ja pidetään niitä yllä. Lisäksi painotetaan seuraavia sisältöjä: Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle. Erilaiset oppilasraadit ja toimikunnat sopivat tukemaan kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämistä ja lasten osallisuutta.</p>

USKONTO

Tavoitteet

Uskonto: tavoitteet luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
<p>T1 Oppilas tutustuu häntä ympäröivään uskonnolliseen maailmaan.</p> <p>T2 Oppilas tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan.</p> <p>T3 Oppilas tutustuu kirkkovuoden ja Jeesuksen elämänkaaren väliseen yhteyteen.</p> <p>T4 Oppilas tutustuu luterilaisen kirkon lisäksi myös muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin.</p> <p>T5 Oppilas oppii luottamaan itseensä ja elämäänsä. Oppilas harjoittelee ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan.</p> <p>T6 Oppilas oppii kristillisen etiikan soveltamista.</p> <p>T7 Oppilas harjoittelee yhdessä elämisen, toisen kunnioittamisen sekä ympäristön kunnioittamisen taitoja.</p> <p>T8 Oppilas oppii omien tunteiden ja kokemusten jakamista. Oppilas harjoittelee mielipiteidensä perustelua sekä toisten mielipiteiden kuuntelua.</p>	<p>T1 Oppilas tutustuu häntä ympäröivään uskonnolliseen maailmaan.</p> <p>T2 Oppilas tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan.</p> <p>T3 Oppilas ymmärtää kirkkovuoden ja Jeesuksen elämänkaaren välisen yhteyden.</p> <p>T4 Oppilas tutustuu luterilaisen kirkon lisäksi myös muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin.</p> <p>T5 Oppilas oppii luottamaan itseensä ja elämäänsä sekä kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden. Oppilas harjoittelee ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan.</p> <p>T6 Oppilas oppii kristillisen etiikan soveltamista.</p> <p>T7 Oppilas harjoittelee yhdessä elämisen, toisen kunnioittamisen sekä ympäristön kunnioittamisen taitoja.</p> <p>T8 Oppilas oppii omien tunteiden ja kokemusten jakamista. Oppilas harjoittelee mielipiteidensä perustelua sekä toisten mielipiteiden kuuntelua.</p>

Sisällöt

Perusteiden sisällöt

S1 Suhde omaan uskuntoon: Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenvuorokiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustu-

taan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan kouluuyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonottomuus.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämäkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Seudulliset sisällöt

Uskonto: sisällöt luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
S1 Suhde omaan uskontoon	S1 Suhde omaan uskontoon
Opetuksen lähtökohtana on oppilaan perhe ja sen historia. Tutustutaan luterilaiseen kirkkoon, sen esineistöön ja symboleihin sekä kirkon työntekijöiden työhön. Tuodaan esille erityisesti seurakunnan lapsille tarjoama toiminta. Opetuksessa käsitellään Jeesuksen ajan maailmaa, ympäristöä ja elämää sekä Jeesuksen kasvamista lapsesta aikuiseksi. Tutustutaan alustavasti Raamattuun ja sen rakenteeseen. Tutustutaan joulun ja pääsiäisen sanomaan sekä suomalaisen joulun- ja pääsiäisenvieton perinteisiin. Tutustutaan virsikirjaan. Musiikki ja virret ovat osa opetusta.	Opetuksen lähtökohtana on oppilaan perhe ja sen historia. Käsitellään alustavasti luterilaisen kirkon käsitystä Jumalasta, armosta ja pelastuksesta. Tutustutaan Raamattuun ja sen rakenteeseen. Tuodaan esille, että Raamatusta löytyy historiaa, runoutta, kirjeitä ja rukouksia. Tutustutaan alustavasti kirkollisiin toimituksiin (kaste, konfirmaatio, ehtoollinen, vihkiminen ja hautausiunaaminen). Tutustutaan joulun ja pääsiäisen sanomaan ja merkitykseen kristinuskolle sekä suomalaisen joulun- ja pääsiäisenvieton perinteisiin. Harjoitellaan virsikirjan käyttöä. Musiikki ja virret ovat osa opetusta.
S2 Uskontojen maailma	S2 Uskontojen maailma
Ohjataan oppilasta pohtimaan itseään osana ympäröivää maailmaa, jossa uskonto ja siitä nousevat perinteet ovat konkreettisesti läsnä. Ohjataan oppilasta ymmärtämään, että maailmassa on monenlaisia uskontoja, joista kristinuskko on yksi.	Ohjataan oppilasta ymmärtämään, että maailmassa on monenlaisia uskontoja, joista kristinuskko on yksi. Ohjataan oppilasta pohtimaan itseään osana ympäröivää maailmaa, jossa uskonto ja siitä nousevat perinteet ovat konkreettisesti läsnä. Omien juurien tunteminen helpottaa toisten kulttuurien kohtaamista. Tutustutaan oppilaiden kohtaamiin uskontoihin ja kirkkoihin Suomessa ja maailmalla sekä diakoniatyöhön.

S3 Hyvä elämä	S3 Hyvä elämä
<p>Rohkaistaan oppilasta puhumaan tunteistaan. Harjoitellaan toisten kuuntelua ja itsensä ilmaisua. Pohditaan yhdessä elämistä: samanlaisuutta ja erilaisuutta. Käsitellään oppilaille tärkeitä yhdessä olemisen teemoja: ystävyys, kateus, yksinäisyys, anteeksipyyttäminen ja -antaminen sekä sääntöjen tärkeys. Keskeinen teema on toisen ihmisen kunnioittaminen. Harjoitellaan riitojen ja vahinkojen selvittämistä todellisten ja kuvitteellisten tilanteiden avulla. Korostetaan, että jokainen on arvokas sellaisenaan riippumatta taustastaan, taidoistaan tai muista ominaisuuksistaan. Hyvät käytöstavat ovat toisten huomioimista. Pohditaan elämän tärkeyttä luomiskertomuksen näkökulmasta. Ihmiselle on annettu tehtäväksi pitää huolta maailmasta. Pohditaan valintojen tekemistä sekä omien tekojen vastuullisuutta ja ympäristön kunnioittamista. Etsitään ilon ja kiittämisen aiheita ympäriltämme.</p>	<p>Rohkaistaan oppilasta puhumaan tunteistaan. Harjoitellaan toisten kuuntelua ja itsensä ilmaisua. Pohditaan yhdessä elämistä: samanlaisuutta ja erilaisuutta. Etsitään ilon ja kiittämisen aiheita ympäriltämme. Hyvät käytöstavat ovat toisten huomioimista. Harjoitellaan ristiriitatilanteista selviytymistä todellisten ja kuvitteellisten tilanteiden avulla. Tutustutaan omantunnon käsitteeseen. Opetuksessa voidaan käyttää apuna eri medioita. Ohjataan oppilasta kriittisyyteen: kaikki näkemämme ja kuulemamme ei ole aina totta. Ohjataan oppilasta pohtimaan omien tekojen vastuullisuutta sekä ympäristön kunnioittamista. Tutustutaan YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen.</p>

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Tavoitteet

Elämäkatsomustieto: tavoitteet luokilla 1-2

T1

Oppilas oppii kuuntelu- ja keskustelutaitoja.

T2

Oppilas harjoittelee tunnistamaan erilaisia tunteita ja käsittelemään niitä.
Oppilas oppii käsittelemään ristiriitatilanteita.

T3

Oppilas harjoittelee eläytymään toisen asemaan ja osoittaa arvostavansa muiden ajattelua.

T4

Oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja kuuntelemalla toisia ja tekemällä kysymyksiä.

T5

Oppilas oppii ymmärtämään oman kulttuurin juuria ja monimuotoisuutta.

T6

Oppilas harjoittelee eettistä pohdintaa.

T7

Oppilas tutustuu alustavasti lähiympäristönsä tapoihin.

T8

Oppilas harjoittelee tunne- ja vuorovaikutustaitoja esimerkiksi näytelmien, roolileikkien ja ryhmätöiden kautta.

T9

Oppilas oppii kunnioittamaan omaa ympäristöä ja luontoa.

Sisällöt

Perusteiden sisällöt

S1 Kasvaminen hyvään elämään: Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

S2 Erilaisia elämäntapoja: Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

S3 Yhteiselämän perusteita: Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään

liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Seudulliset sisällöt

Elämäkatsomustieto: sisällöt luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
S1 Kasvaminen hyvään elämään	S1 Kasvaminen hyvään elämään
Harjoitellaan keskustelu- ja kuuntelutaitoja. Pohditaan, millaista on toisia kunnioittava käyttäytyminen. Pohditaan ystävyyttä ja mitä ystävyys oppilaalle merkitsee. Pääpaino on selkeässä itseilmaisussa.	Harjoitellaan keskustelu- ja kuuntelutaitoja. Mietitään, millaista on hyvä ystävyys ja miten saadaan ystävyys jatkumaan. Opetuksessa otetaan huomioon ja pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä sekä niiden erottamista toisistaan. Pohditaan, mitä tarkoittaa ihmisen hyvyys.
S2 Erilaisia elämäntapoja	S2 Erilaisia elämäntapoja
Tutustutaan erilaisiin elämäntapoihin. Opetuksen lähtökohtana on oppilaan oma perhe sekä sen tavat elää ja ajatella. Pohditaan ympäröivään kulttuuria esim. tarkastelemalla eri kulttuurien pukeutumistyyliä. Opitaan kuuntelemaan toisia ja annetaan tilaa oppilaan omalle pohdinnalle. Harjoitellaan tunnistamaan tunteita ja rohkaistaan oppilasta puhumaan niistä.	Tutustutaan laajemmin lähiympäristön erilaisiin kulttuureihin. Opitaan huomaamaan ja hyväksymään erilaisia elämäntapoja. Opetuksessa voidaan huomioida lähemmin esim. säästävä-kuluttava elämäntapa. Opitaan ymmärtämään perheiden erilaisuuden syitä. Tunnistetaan omia tunteita ja rohkaistaan oppilasta puhumaan niistä.
S3 Yhteiselämän perusteita	S3 Yhteiselämän perusteita
Tutustutaan erilaisiin lähiympäristön sääntöihin ja pohditaan niiden merkityksiä. Pohdinnoissa otetaan huomioon erilaisissa arkipäivän tilanteissa syntyvät ristiriitatilanteet.	Pohditaan luottamuksen, rehellisyyden ja reilouden merkityksiä koulussa ja ystävyysuhteissa. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.
S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus	S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus
Tutustutaan erilaisiin elämänmuotoihin maapallolla ja elämän rajallisuuteen. Tutustutaan maailmansyntytarinoin. Tutustutaan lähiympäristöön ja pohditaan sen merkitystä oppilaan elämässä.	Tutkitaan ja pohditaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta lähiympäristöön. Annetaan oppilaalle mahdollisuuksia pohtia valintojen ja toiminnan vaikutusta.

MUSIIKKI

Tavoitteet

Musiikki: tavoitteet luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
Osallisuus	Osallisuus
T1 Oppilas harjoittelee toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä ja saa onnistumisen kokemuksia.	T1 Oppilas harjoittelee toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä ja saa onnistumisen kokemuksia.
Musisointi ja luova tuottaminen	Musisointi ja luova tuottaminen
T2 Oppilas tutustuu luonnolliseen äänenkäyttöön laulaen ja puhuen. Oppilas harjoittelee keho- ja rytmisoittimien perusoittotekniikoita yhteismusisoinnissa. T3 Oppilas käyttää leikkiä ja liikettä eläytyessään musiikin kuunteluun sekä tutustuessaan musiikkikäsitteisiin. T4 Oppilas harjoittelee rytmistä keksintää ja improvisointia ryhmän jäsenenä liikkuen, soittaen ja laulaen.	T2 Oppilas tutustuu luonnolliseen äänenkäyttöön laulaen ja puhuen. Oppilas harjoittelee keho- ja rytmisoittimien perusoittotekniikoita yhteismusisoinnissa. T3 Oppilas käyttää leikkiä ja liikettä eläytyessään musiikin kuunteluun sekä tutustuessaan musiikkikäsitteisiin. T4 Oppilas harjoittelee rytmistä keksintää ja improvisointia ryhmän jäsenenä liikkuen, soittaen ja laulaen.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito	Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito
T5 Oppilas kuuntelee eläytyen monenlaista ikäkauteen sopivaa musiikkia eri aikakausilta ja musiikin eri lajeista (erityisesti lastenmusiikista). T6 Oppilas tutustuu musiikin käsitteisiin ja niihin liittyviin merkintätapoihin musisoinnin yhteydessä.	T5 Oppilas kuuntelee eläytyen monenlaista ikäkauteen sopivaa musiikkia eri aikakausilta ja musiikin eri lajeista (erityisesti lastenmusiikista). T6 Oppilas tutustuu musiikin käsitteisiin ja niihin liittyviin merkintätapoihin musisoinnin yhteydessä.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa	Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa
T7 Oppilas harjoittelee soitinten asianmukaista käyttöä ja ohjeiden kuuntelua.	T7 Oppilas harjoittelee soitinten asianmukaista käyttöä ja ohjeiden kuuntelua.
Oppimaan oppiminen musiikissa	Oppimaan oppiminen musiikissa
T8 Oppilas harjoittelee yhteisen tavoitteen asettamista sekä esityksen valmistamista ryhmänä.	T8 Oppilas harjoittelee yhteisen tavoitteen asettamista sekä esityksen valmistamista ryhmänä.

Sisällöt

Perusteiden sisällöt

S1 Miten musiikissa toimitaan: Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

S2 Mistä musiikki muodostuu: Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omassa yhteisössä.

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto: Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Seudulliset sisällöt

Musiikki: sisällöt luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
S1 Miten musiikissa toimitaan	S1 Miten musiikissa toimitaan
Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä.	Työtavoissa korostuu leikinomaisuus. Pyritään laulamaan mahdollisimman paljon. Kiinnitetään huomiota luonnolliseen äänenkäyttöön. Kiinnitetään huomioita siihen, että laulut ovat oppilaan äänenkorkeuteen sopivia. Tutustutaan keho- ja rytmisoittimien soittamiseen. Oppilasta osallistetaan kuuntelussa mm. liikkeellä ja kehorytmeillä. Hyödynnetään keho- ja rytmisoittimia musiikillisessa keksinnässä, kuten äänimaisemien tekemisessä.
S2 Mistä musiikki muodostuu	S2 Mistä musiikki muodostuu
Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli,	Tutustutaan seuraaviin musiikin peruskäsitteisiin: melodian kaari, piano-forte, duuri-molli,

tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.	tasajakoinen-kolmijakoinen, kertosäkeen käsite, soolo-tutti. Tutustutaan soittimien ääniin. Tehdään perussykettä vahvistavia rytmiharjoituksia.
S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa	S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.	Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita lauluasentoon istuessa ja seistessä. Havainnoidaan arjen ääniympäristöjä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan teknologisia sovelluksia. Keskustellaan kuunnellusta musiikista.
S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto	S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto
Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenvuorokiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkivuodet. Lauluston ja kuunteluohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määrittellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut, kuten Maamme tai Suvivirsi, osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.	Lauluohjelmistoa valittaessa kiinnitetään huomiota ikäkauteen, paikallisuuteen ja vuodenvuorokiertoon sekä huomioidaan ajankohtaiset tapahtumat, kuten esim. merkkivuodet. Lauluston ja kuunteluohjelmiston valinnassa otetaan huomioon myös eheyttäminen muihin oppiaineisiin. Paikallisesti voidaan määrittellä kulttuuriset taustat sekä kulttuuriperinnön huomioivat yksittäiset laulut, kuten Maamme tai Suvivirsi, osaksi opetussuunnitelmaa. Oppilaita osallistetaan ohjelmiston suunnittelussa.

KUVATAIDE

Tavoitteet

Kuvataide: tavoitteet luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu	Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu
T1 Oppilas havainnoi eri aistein itseään, ympäristöään, taidetta ja lastenkulttuurin kuvamaailmoja. Oppilas hyödyntää ajankohtaista tai paikallista kulttuuritarjontaa. T2 Oppilas keskustelee havainnoistaan ja harjoittelee mielipiteidensä perustelemista. T3 Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.	T1 Oppilas havainnoi eri aistein itseään, rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä, taidetta ja lastenkulttuurin kuvamaailmoja. Oppilas hyödyntää ajankohtaista tai paikallista kulttuuritarjontaa. T2 Oppilas keskustelee havainnoistaan ja harjoittelee mielipiteidensä perustelemista. T3 Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.
Kuvallinen tuottaminen	Kuvallinen tuottaminen
T4 Oppilas tutustuu ja harjoittelee monipuolisesti erilaisia kuvan tekemisen keinoja käyttäen työtapoina esimerkiksi piirtämistä, maalaamista, kolmiulotteista ilmaisua ja erilaisia mediavälineitä. Oppilas tutustuu erilaisten työtapojen kautta kuvan tekemisen materiaaleihin. T5 Oppilas harjoittelee työskentelemään yksin ja yhdessä tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti sekä kokee iloa ja onnistumista omasta työstään. T6 Oppilas tarkastelee kuvallisen vaikuttamisen keinoja, esimerkiksi muodon, koon, sommittelun ja värin ilmenemistä, omassa ja muiden kuvissa.	T4 Oppilas tutustuu ja harjoittelee monipuolisesti erilaisia kuvan tekemisen keinoja käyttäen työtapoina esimerkiksi piirtämistä, maalaamista, kolmiulotteista ilmaisua ja erilaisia mediavälineitä. Oppilas tutustuu erilaisten työtapojen kautta kuvan tekemisen materiaaleihin. T5 Oppilas harjoittelee työskentelemään yksin ja yhdessä tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti sekä kokee iloa ja onnistumista omasta työstään. T6 Oppilas tarkastelee kuvallisen vaikuttamisen keinoja, esimerkiksi muotoa, kokoa, sommittelua ja väriä, omassa ja muiden kuvissa.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta	Visuaalisen kulttuurin tulkinta
T7 Oppilas tarkastelee ja keskustelee erilaisista kuvatyypeistä, esimerkiksi mainoskuvista, valokuvista ja taidekuvista.	T7 Oppilas tarkastelee ja keskustelee erilaisista kuvatyypeistä, esimerkiksi mainoskuvista, valokuvista ja taidekuvista.

<p>Oppilas tarkastelee kuvan vaikuttamisen keinoja sekä kuvien todenmukaisuutta.</p> <p>T8 Oppilas kiinnostuu ja arvostaa omaa ja muiden kulttuuria, työskentelyä sekä kuvallisia tuotoksia.</p> <p>Oppilas tarkastelee ja kuvaa omasta elinympäristöstään tuttuja (vaatetus, lelut, arkipäivän tuotteet) visuaalisia tuotteita ja kuvia.</p> <p>T9 Oppilas tarkastelee elinympäristönsä visuaalisia tuotteita ja kuvia sekä ilmaisee monipuolisilla kuvallisilla keinoilla vuoden kiertoon liittyviä juhla-kulttuureja.</p> <p>Oppilas havainnoi ympäristön visuaalista ilmettä eri vuodenaikoina, esimerkiksi luonnon eri värisävyjä.</p>	<p>Oppilas käyttää muodon, koon, sommittelun ja värin peruskäsitteitä.</p> <p>Oppilas tarkastelee kuvien todenmukaisuutta.</p> <p>T8 Oppilas kiinnostuu ja arvostaa omaa ja muiden kulttuuria, työskentelyä sekä kuvallisia tuotoksia.</p> <p>Oppilas tarkastelee ja kuvaa omasta elinympäristöstään tuttuja (vaatetus, lelut, arkipäivän tuotteet) visuaalisia tuotteita ja kuvia.</p> <p>T9 Oppilas tarkastelee ja ilmaisee monipuolisilla kuvallisilla keinoilla eri juhla-kulttuureja ja vuoden kiertoa.</p> <p>Oppilas havainnoi ympäristön visuaalista ilmettä eri vuodenaikoina, esimerkiksi luonnon eri värisävyjä.</p>
<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</p>	<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</p>
<p>T10 Oppilas havainnoi elinympäristöään eri näkökulmista, esimerkiksi käytännöllisestä, esteettisestä ja ekologisesta näkökulmasta.</p> <p>T11 Oppilas huolehtii yhteisestä työtilasta, omista ja yhteisistä välineistä, sekä käyttää välineitä ja materiaaleja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>Oppilas kiinnostuu käyttämään luonnon- ja kierrätysmateriaaleja.</p>	<p>T10 Oppilas havainnoi elinympäristöään eri näkökulmista, esimerkiksi käytännöllisestä, esteettisestä ja ekologisesta näkökulmasta.</p> <p>T11 Oppilas huolehtii yhteisestä työtilasta, omista ja yhteisistä välineistä, käyttää välineitä ja materiaaleja tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>Oppilas kiinnostuu käyttämään luonnon- ja kierrätysmateriaaleja.</p>

Perusteiden sisällöt

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

KÄSITYÖ

Tavoitteet

Käsityö: tavoitteet luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
<p>T1 Oppilas kiinnostuu käsin tekemisestä sekä keksivästä ja kokeilevasta käsityöstä.</p> <p>T2 Oppilas harjoittelee hahmottamaan käsityöprosessin kokonaisuutta. Oppilas harjoittelee kertomaan omista ideoistaan ja käsityön tekemisestään sekä esittelemään valmistamaansa tuotetta.</p> <p>T3 Oppilas harjoittelee suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita.</p> <p>T4 Oppilas harjoittelee työstämään erilaisia materiaaleja ohjeiden mukaan.</p> <p>T5 Oppilas tunnistaa onnistumisia ja omien ideoidensa vaikutuksia.</p>	<p>T1 Oppilas kiinnostuu ja innostuu käsin tekemisestä ja hänessä herää uteliaisuus keksivään ja kokeilevaan käsityöhön.</p> <p>T2 Oppilas harjoittelee ymmärtämään kokonaisen käsityöprosessin vaiheet. Oppilas harjoittelee kertomaan suunnitelmastaan piirtämällä tai muotoilemalla ja kertomaan käsityön tekemisestä sekä valmiista tuotteesta.</p> <p>T3 Oppilas harjoittelee suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita.</p> <p>T4 Oppilas harjoittelee työstämään erilaisia materiaaleja ohjeiden mukaan.</p> <p>T5 Oppilas tunnistaa onnistumisia. Oppilas tunnistaa oman suunnittelunsa, taitojensa kehittymisen ja oman kädenjälkensä valmista massaan tuotteessa.</p>

Sisällöt

Perusteiden sisällöt

S1 Ideointi: Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

S2 Kokeilu: Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

S3 Suunnittelu: Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

S4 Tekeminen: Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

S5 Dokumentointi: Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

S6 Arviointi: Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Seudulliset sisällöt

Käsityö: sisällöt luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
S1 Ideointi	S1 Ideointi
<p>Oppilasta kannustetaan omien innostavien ideoiden tuottamiseen ja siihen, että tehtävän voi ratkaista usealla eri tavalla.</p> <p>Oppilasta ohjataan käyttämään ideoinnissa apuna virikkeiden avulla syntyneitä ajatuksia, havaintoja ja kokemuksia.</p> <p>Suunnittelun ja ideoinnin virikkeenä käytetään lähiympäristöjä ja eheyttäviä oppimiskokonaisuuksia.</p> <p>Oppilasta ohjataan piirtämään ja kertomaan käsityöideansa.</p>	<p>Oppilasta kannustetaan keksimään yksin ja ryhmässä useita innostavia ideoita ja huomaamaan, että tehtävän voi ratkaista usealla eri tavalla.</p> <p>Harjoitellaan ideoimaan persoonallisia käsityöllisiä ratkaisuja käyttäen apuna virikkeiden avulla syntyneitä havaintoja, kokemuksia ja ajatuksia.</p> <p>Suunnittelun ja ideoinnin virikkeenä käytetään lähiympäristöjä sekä monialaisia oppimiskokonaisuuksia.</p>
S2 Kokeilu	S2 Kokeilu
<p>Valmistamiseen annetaan riittävästi aikaa, ja oppilasta kannustetaan kokeilemaan erilaisia menetelmiä materiaalin työstämiseksi.</p> <p>Oppilasta kannustetaan keksimään ja vaalimaan omia innostavia ideoita käyttäen/kokeilemalla erilaisia materiaaleja ja työvälineitä.</p>	<p>Valmistamiseen annetaan riittävästi aikaa, ja oppilasta kannustetaan kokeilemaan erilaisia menetelmiä materiaalien työstämiseksi.</p>
S3 Suunnittelu	S3 Suunnittelu
<p>Annetaan avoimia suunnittelutehtäviä, joissa oppilas itse ideoi ja suunnittelee työtään.</p> <p>Oppilasta ohjataan huomaamaan käsityötuot-</p>	<p>Annetaan avoimia suunnittelutehtäviä, joissa ideoidaan ja suunnitellaan työtä yksin tai ryhmässä.</p>

<p>teen suunnittelun olevan tärkeä osa käsityötä.</p> <p>Oppilasta ohjataan harjoittelemaan käsityön suunnittelua piirtämällä tai muovaamalla yksin ja/tai ryhmässä.</p>	<p>Oppilasta ohjataan huomaamaan käsityötuotteen suunnittelun olevan tärkeä osa käsityötä.</p> <p>Harjoitellaan kertomaan suunnitelmasta ja tekemään työstä kuvia piirtämällä tai muotoilemalla.</p>
S4 Tekeminen	S4 Tekeminen
<p>Oppilaalle pyritään tarjoamaan kokemuksia onnistuneen työskentelyn tuomasta hyvän olon tunteesta.</p> <p>Työskentelyssä käytetään lankoja, kankaita, puuta, muovia, metalleja, värejä ja pintakäsittelyaineita. Käytetään uusia materiaaleja: kierrätys- ja luonnonmateriaaleja.</p> <p>Harjoitellaan mittaamista ja merkitsemistä, käsin ompelua, leikkaamista, virkkuukoukun käyttämistä, kankaan painantaa tai maalaamista, puun työstämistä ja pintakäsittelyä. Tutustutaan muovin ja metallin työstämiseen.</p> <p>Oppilasta ohjataan noudattamaan opettajan antamia ohjeita ja työskentelemään vastuuntuntoisesti ja turvallisesti.</p>	<p>Oppilaalle pyritään tarjoamaan kokemuksia onnistuneen työskentelyn tuomasta hyvän olon tunteesta.</p> <p>Käsityöprosesseissa mitataan, käytetään suora- kulmaa, sahataan käsisahalla sekä naulataan ja höylätään, huovutetaan, virkataan ja kudo- taan/pujotellaan.</p> <p>Harjoitellaan kankaan leikkaamista ja käsin ompelua niin, että voidaan opetella hallitsemaan itsenäisesti ompelun aloittaminen ja päättäminen. Materiaaleina käytetään villakui- tuja, lankoja, kankaita, puuta, muovia, metalle- ja, värejä ja pintakäsittelyaineita.</p> <p>Ohjataan oppilasta noudattamaan opettajan antamia ohjeita ja työskentelemään vastuun- tuntoisesti ja turvallisesti.</p>
S5 Dokumentointi	S5 Dokumentointi
<p>Harjoitellaan kertomaan käsityöstä ja sen ideas- ta sanallisesti ja kuvien avulla tieto- ja viestintä- teknologiaa apuna käyttäen.</p>	<p>Oppilasta ohjataan kertomaan käsityöstä ja sen ideasta sanallisesti ja kuvien avulla tieto- ja viestintäteknologiaa apuna käyttäen.</p>
S6 Arviointi	S6 Arviointi
<p>Oppilasta ohjataan tarkastelemaan käsityötään ja työskentelyään useassa kokonaisen käsityön vaiheessa korostaen onnistumisia sekä pohtien kehittämistarpeita yksin tai ryhmässä.</p>	<p>Oppilasta ohjataan tarkastelemaan käsityötään ja työskentelyään useassa kokonaisen käsityön vaiheessa korostaen onnistumisia sekä pohtien kehittämistarpeita yksin tai ryhmässä.</p> <p>Oppilasta autetaan tunnistamaan valmistamas- saan tuotteessa oma suunnittelu, taito- jen kehittyminen ja kädenjälki.</p>

LIIKUNTA

Tavoitteet

Liikunta: tavoitteet luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
Fyysinen toimintakyky	Fyysinen toimintakyky
T1 Oppilas kokeilee itsenäisesti ja yhdessä erilaisia liikuntatehtäviä sekä harjoittelee ilmaisemaan itseään liikunnan avulla.	T1 Oppilas kokeilee itsenäisesti ja yhdessä erilaisia liikuntatehtäviä sekä harjoittelee ilmaisemaan itseään liikunnan avulla.
T2 Oppilas harjoittelee havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla. Oppilas harjoittelee tekemään eri liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	T2 Oppilas harjoittelee havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla. Oppilas harjoittelee tekemään eri liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.
T3 Oppilas kokeilee tasapainotaitoja: staattinen ja dynaaminen tasapaino, pystyasennot, pää alaspäin -asennot, pyöriminen, heiluminen, pysähtyminen ja alastulo, väistäminen, koukistaminen, ojentaminen ja kieriminen. Oppilas harjoittelee liikkumistaitoja: käveleminen, juokseminen, loikkiminen, rytmisissä hyppiminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen ja liukuminen. Oppilas harjoittelee välineenkäsittelytaitoja: vierittäminen, heittäminen, potkiminen, työntäminen, lyöminen, pomputtaminen ja kiinniottaminen.	T3 Oppilas kokeilee tasapainotaitoja: staattinen ja dynaaminen tasapaino, pystyasennot, pää alaspäin -asennot, pyöriminen, heiluminen, pysähtyminen ja alastulo, väistäminen, koukistaminen, ojentaminen ja kieriminen. Oppilas harjoittelee liikkumistaitoja: käveleminen, juokseminen, loikkiminen, rytmisissä hyppiminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen ja liukuminen. Oppilas harjoittelee välineenkäsittelytaitoja: vierittäminen, heittäminen, potkiminen, työntäminen, lyöminen, pomputtaminen ja kiinniottaminen.
T4 Oppilas kokeilee liikkumista turvallisesti erilaisilla liikuntavälineillä ja telineillä erilaisissa oppimisympäristöissä.	T4 Oppilas harjoittelee liikkumista turvallisesti erilaisilla liikuntavälineillä ja telineillä erilaisissa oppimisympäristöissä.
T5 Oppilas tutustuu vesiliikuntaan ja harjoittelee alkeisuimataitoa.	T5 Oppilas tutustuu vesiliikuntaan ja harjoittelee alkeisuimataitoa.
T6 Oppilas opettelee toimimaan ja pukeutumaan liikuntatunneilla annettujen ohjeiden mukaisesti.	T6 Oppilas opettelee toimimaan ja pukeutumaan liikuntatunneilla annettujen ohjeiden mukaisesti.

Sosiaalinen toimintakyky	Sosiaalinen toimintakyky
T7 Oppilas opettelee kannustamaan muita sekä sietämään pettymyksiä ja iloitsemaan toisten onnistumisista.	T7 Oppilas opettelee kannustamaan muita sekä sietämään pettymyksiä ja iloitsemaan toisten onnistumisista.
T8 Oppilas opettelee noudattamaan liikuntapeliin ja -leikkien sääntöjä sekä toimimaan ryhmän jäsenenä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.	T8 Oppilas opettelee noudattamaan liikuntapeliin ja -leikkien sääntöjä sekä toimimaan ryhmän jäsenenä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.
Psyykkinen toimintakyky	Psyykkinen toimintakyky
T9 Oppilas harjoittelee ilmaisemaan tunteitaan liikuntatunneilla esim. musiikkiliikunnassa. Oppilas harjoittelee itsenäisen työskentelyn taitoja.	T9 Oppilas harjoittelee ilmaisemaan tunteitaan liikuntatunneilla esim. musiikkiliikunnassa. Oppilas harjoittelee itsenäisen työskentelyn taitoja.
T10 Oppilas opettelee tunnistamaan kehonsa erilaisia signaaleja, esim. sokkoleikeissä, rentoutumisharjoituksissa, kosketusleikeissä.	T10 Oppilas opettelee tunnistamaan kehonsa erilaisia signaaleja, esim. sokkoleikeissä, rentoutumisharjoituksissa, kosketusleikeissä.

Sisällöt

Perusteiden sisällöt

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisiin ja turvallisiin tehtäviin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

S3 Psyykkinen toimintakyky: Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Seudulliset sisällöt

Liikunta: sisällöt luokilla 1-2	
1.lk	2.lk
S1 Fyysinen toimintakyky	S1 Fyysinen toimintakyky
<p>Harjoitellaan ryhmässä toimimista ja toisten huomioon ottamista: pelit ja leikit, musiikki-liikunta, tanssi, toimintaradat sekä leikinomaiset tehtävät ja harjoitteet, esim. eläinliikkumiset, kottikärrykävely jne. Kannustetaan oppilaita arkiliikuntaan esim. liikuntaläksyjen avulla. (T1)</p> <p>Harjoitellaan silmä-käsi-koordinaation kehittämistä ja kehitellään oppilaiden omia pelejä ja leikkejä. (T2)</p> <p>Harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistapoja sekä sovelletaan ja yhdistetään niitä peleissä ja liikuntaleikeissä.</p> <p>Harjoitellaan tasapainotaitoja (staattinen ja dynaaminen tasapaino, pystyasennot, pää alaspäin -asennot, pyöriminen, heiluminen, pysähtyminen ja alastulo, väistäminen, koukistaminen, ojentaminen ja kieriminen), liikkumistaitoja (käveleminen, juokseminen, loikkiminen, rytmisissä hyppiminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen ja liukuminen) ja välineenkäsittelytaitoja (vierittäminen, heittäminen, potkiminen, työntäminen, lyöminen, pomputtaminen ja kiinniottaminen). (T3)</p> <p>Toteutetaan toimintaratoja ja välineleikkejä monipuolisesti eri ympäristöissä sisällä ja ulkona. (T4)</p> <p>Pohditaan liikuntaan liittyvien sääntöjä ja ohjeita sekä liikuntaan sopivaa pukeutumista ja hygieniaa. (T6)</p>	<p>Harjoitellaan ryhmässä toimimista ja toisten huomioon ottamista: pelit ja leikit, musiikkiliikunta, tanssi, toimintaradat sekä leikinomaiset tehtävät ja harjoitteet, esim. eläinliikkumiset, kottikärrykävely jne. Kannustetaan oppilaita arkiliikuntaan esim. liikuntaläksyjen avulla. (T1)</p> <p>Harjoitellaan silmä-käsi-koordinaation kehittämistä ja kehitellään oppilaiden omia pelejä ja leikkejä. (T2)</p> <p>Harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistapoja sekä sovelletaan ja yhdistetään niitä peleissä ja liikuntaleikeissä.</p> <p>Harjoitellaan tasapainotaitoja (staattinen ja dynaaminen tasapaino, pystyasennot, pää alaspäin -asennot, pyöriminen, heiluminen, pysähtyminen ja alastulo, väistäminen, koukistaminen, ojentaminen ja kieriminen), liikkumistaitoja (käveleminen, juokseminen, loikkiminen, rytmisissä hyppiminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen ja liukuminen) ja välineenkäsittelytaitoja (vierittäminen, heittäminen, potkiminen, työntäminen, lyöminen, pomputtaminen ja kiinniottaminen). (T3)</p> <p>Toteutetaan toimintaratoja ja välineleikkejä monipuolisesti eri ympäristöissä sisällä ja ulkona (T4)</p> <p>Pohditaan liikuntaan liittyvien sääntöjä ja ohjeita sekä liikuntaan sopivaa pukeutumista ja hygieniaa. (T6)</p>
S2 Sosiaalinen toimintakyky	S2 Sosiaalinen toimintakyky
<p>Harjoitellaan häviämisen sietämistä, yhteisestä ja toisen onnistumisesta iloitsemista</p>	<p>Harjoitellaan häviämisen sietämistä, yhteisestä ja toisen onnistumisesta iloitsemista sekä kannus-</p>

<p>sekä kannustamista. (T7)</p> <p>Oppilasryhmille voidaan nimetä jokin taito/väline, jonka pohjalta ryhmä suunnittelee leikin, harjoitteen tai radan. (T8)</p>	<p>tamista. (T7)</p> <p>Oppilasryhmille voidaan nimetä jokin taito/väline, jonka pohjalta ryhmä suunnittelee leikin, harjoitteen tai radan. (T8)</p>
<p>S3 Psyykinen toimintakyky</p>	<p>S3 Psyykinen toimintakyky</p>
<p>Toteutetaan tunteita ilmaisevaa liikkumista esim. musiikin mukaan. (T9)</p> <p>Opettaja voi sisällyttää liikuntatunneille myös rentoutusharjoituksia ja musiikin mukaan liikkumista. (T10)</p>	<p>Toteutetaan tunteita ilmaisevaa liikkumista esim. musiikin mukaan. (T9)</p> <p>Opettaja voi sisällyttää liikuntatunneille myös rentoutusharjoituksia ja musiikin mukaan liikkumista. (T10)</p>